

Vastauksia tuotantoeläinten lääkekirjanpitoa koskeviin kysymyksiin

Päivitetty linkki Ruokaviraston kotisivuille.

1. Mitä eroa on lääkkeellä, lääkerehulla ja rehulla? Mistä tiedän, onko jokin valmiste lääke, josta on pidettävä lääkekirjanpitoa?

- Lääke on aine tai valmiste, jota käytetään lievittämään, parantamaan tai ehkäisemään ihmisissä tai eläimissä esiintyviä sairauksia ja niiden oireita.
- Lääkerehu on eläinlääkkeen ja rehun sekoitus, joka on tarkoitettu sellaisenaan eläimelle syötettäväksi sairautta parantavien tai ehkäisevien tai muiden lääkkeellisten ominaisuuksiensa vuoksi. Lääkerehun määrää aina eläinlääkäri ja lääkerehu valmistetaan hyväksytyissä rehutehtaissa.
- Rehu on eläinten ruokintaan tarkoitettua tuotetta kuten rehuainetta, rehuseosta, rehun lisäainetta tai esiseosta. Rehuja ovat myös elintarviketuotannon sivujakeina syntyvät ja eläinten ravinnoksi käytettävät tuotteet ovat rehuja. Rehuja ovat vilja, heinä, säilörehun säilöntäaine sekä teollinen täysrehut ja **täydennysrehut** (esim. kalkkipastat, -bolukset, ketoosipastat, ravitsemukselliset monivitamiinit ja hivenaineet, erikoisrehut)

2. Mistä erotan rehun ja lääkkeen?

- Lääkkeitä voi ostaa vain apteekista ja eläinlääkäriltä. Lähes kaikki tuotantoeläinlääkkeet ovat reseptilääkkeitä. Jos olet epävarma, kysy ostaessasi, onko kyseessä lääke. Lääkkeiden alv on Suomessa 10 %. Myös tätä tietoa voi käyttää selvittäessä, onko kyseessä lääke.

3. Ovatko suun kautta annettavat kalkkipastat lääkerehuja, joista on pidettävä lääkekirjanpitoa?

- Kalsiumpastat ovat rehulainsäädännön alaisia valmisteita. Ne eivät ole lääkerehuja. Lääkerehun määrää aina eläinlääkäri. Lääkerehu valmistetaan rehutehtaassa sekoittamalla rehuun eläinlääkevalmistetta.

4. Pitääkö merkitä lääkekirjanpitoon, jos lehmälle on antanut kalsium-pastaa, rumelania ym., jotka on hankittu meijerin myymälästä?

- Ei tarvitse, sillä nämä eivät ole lääkevalmisteita vaan rehulainsäädännön alaisia valmisteita. Lääkevalmisteita voi hankkia eläinlääkärin luovuttamien lääkkeiden lisäksi apteekista. Jos ei ole varma, onko kyseessä lääke, kannattaa kysyä eläinlääkäriltä tai apteekista, kun on ostamassa valmistetta.

5. Miksi tuottajan on pidettävä kirjaa myös lääkkeistä, joilla ei ole varoaikaa?

- Kaikista eläimen saamista lääkkeistä on pidettävä kirjaa, jotta voidaan seurata eläimen tai eläinryhmän kokonaislääkitystä ja välttää esimerkiksi se, että sama yksilö tai eläinryhmä saa toistuvasti jotakin lääkettä vahingossa. Kirjanpidon avulla voidaan myös osoittaa sitä, että sairas eläin tai eläinryhmä on saanut tarvitsemansa hoidon (hyvinvointivaatimus). Lisäksi EU-säännökset edellyttävät, että kaikista tuotantoeläimille annetuista lääkkeistä pidetään kirjaa. Suomi noudattaa tässä EU:n asettamia vaatimuksia.

6. Pitääkö lääkeluovutustilalla merkitä Orbeseal- tai Noroseal-valmistetta saaneet lehmät Nasevaan?

- Sekä Orbeseal- että Noroseal-valmisteet ovat eläinlääkkeitä, joita käytetään umpeenpantaessa. Kummankin valmisteiden varoaika on 0 vrk teurastukselle ja maidolle. Varoajasta riippumatta kaikki annetut lääkehoidot on kirjattava lääkekirjanpitoon. Lääkekirjanpitoa pidetään Nasevassa silloin, kun tilalle luovutetaan lääkkeitä varalle ("lääkeluovutustila"). Jos lääkkeitä ei luovuteta varalle, riittää kirjanpito paperilla.
Eläimet laitetaan suurilla tiloilla umpeen ryhminä, joten tällöin voi hyödyntää Nasevan ryhmähoito – tai usein käytetty hoito –toimintoja.
Jos tilalla kirjataan lääkitykset ensin paperille, nämä kirjaukset voi viedä Nasevaan kerran viikossa. Tilalla on kuitenkin aina oltava ajantasainen tieto siitä, mitä eläimiä on lääkitty

7. Sikalassa rautalääkitään porsaita suuria määriä. Onko jokaisen ryhmän tiedot vietävä Sikava-järjestelmään yksitellen?

- Työtaakan ja ajan säästämiseksi Sikavan sähköiseen järjestelmään kirjaamiset voi tehdä viikoittain. Tilalla on kuitenkin oltava ajantasainen tieto siitä, mitä eläimiä on lääkitty (esim. karsinakortit, lääkityslomakkeet).

8. Onko sikalan rokotukset merkittävä Sikavaan heti, kun eläimet on rokotettu?

- Työtaakan ja ajan säästämiseksi Sikavan sähköiseen järjestelmään kirjaamiset voi tehdä viikoittain. Tilalla on kuitenkin oltava ajantasainen tieto siitä, mitä eläimiä on lääkitty (esim. karsinakortit, lääkityslomakkeet).

9. Miksi tilan on itse kirjattava lääkitystiedot Sikavaan tai Nasevaan, kun tiedot voisivat siirtyä sinne suoraan eläinlääkäriohjelmasta?

- Lääkitystietojen siirtyminen eläinlääkäriohjelmista on mahdollista, kun tilan antamat valtuutukset Nasevassa ja eläinlääkäriohjelmien-ohjelmaversiot ovat ajan tasalla. Tällöinkin eläinlääkäri voi siirtää vain lääkitykset, jotka hän itse aloittaa tietylle eläimelle tai eläinryhmälle.
On eläimenpitäjän vastuulla varmistaa, että tiedot lääkityksestä ovat Sikavassa tai Nasevassa oikein. Lääkitystä voidaan joutua muuttamaan laboratoriotutkimuksen vuoksi tai lääkekuuria pidentämään oireiden jatkumisen johdosta. Nämäkin muutokset kirjaa eläintenpitäjä.
- Kun eläinlääkäri luovuttaa lääkkeitä terveydenhuoltosopimuksen puitteissa tulevien tarpeiden varalle, aloittaa omistaja tai haltija lääkityksen, kun lääkityssuunnitelman mukaiset oireet edellyttävät lääkitystä tai kun on aika antaa ennaltaehkäisevästi esim. rautaa porsaille. Nämä hoidot eläimenpitäjä kirjaa aina itse Nasevan tai Sikavan lääkityskirjanpitoon.

10. Eläinlääkäri on tehnyt merkinnät hoidoista lehmäkortteihin, mutta merkinnöistä ei saa selvää. Mitä voin tehdä, jotta saan tiedot siirrettyä Nasevaan?

- Eläinlääkäri on lääkitsemisasetuksen mukaisesti velvollinen jättämään annetuista hoidoista vaaditut tiedot tilalle heti käynnillä. Merkinnät on tehtävä niin, että niistä saa selvää. Ellei tämä onnistu käsin kirjoittamalla, pitää tiedot tulostaa eläinlääkäriohjelmasta.

11. Eläimen omistajan tai haltijan on säilytettävä kirjanpidon yhteydessä eläinlääkärin reseptit ja kirjalliset selvitykset lääkkeen tai lääkerehun luovutuksesta sekä eläinlääkäriltä, apteekista tai lääkerehun luovuttajalta saamansa muut tositteet lääkkeiden tai lääkerehujen myynnistä tai muusta luovutuksesta. Mitä ovat muut tositteet, joita tuotantoeläimen omistajan tai haltijan on säilytettävä kirjanpidon yhteydessä?

- Näitä muita tositteita ovat esimerkiksi apteekista ostettujen reseptivapaiden lääkkeiden kuitit tai lääkerehujen rahtikirjat tai tilalle suoraan tulleiden lääkkeiden lähetysluettelot.

12. Riittääkö varoajattomien lääkkeiden kirjaaminen siemennyskortin takapuolelle kohtaan “muistiinpanoja” esim. kun hiehoja joudutaan piikittämään useampana päivänä oksitosiinia sisältävällä eläinlääkkeellä lypsyn alkuvaiheessa?

- Kirjanpidon pitäisi olla selkeää ja helposti tarkastettavissa. Siksi Ruokavirasto suosittelee, että kirjanpitoa pidettäisiin muilla keinoin siten, että kirjaustilaa olisi riittävästi kaikille vaadittaville asioille. Lääkitystietojen olisi hyvä olla aikajärjestyksessä, minkä vuoksi on ongelmallista, jos jotain kirjataan eri paikkaan (esim. siemennyskortin taakse). Tietysti kaikki riippuu siitä, kuinka paljon lääkitystietoja tulee kirjattavaksi.

Ruokavirasto.fi-sivulta [viljelijät > eläintenpito > eläinten lääkitseminen > hallittu lääkekäyttö > eläinten lääkitsemistä koskeva lainsäädäntö > tuotantoeläimen lääkityskirjanpito](#) löytyy kaksi mallilomaketta, joita voisi hyödyntää kirjanpitoon.

13. Miten lääkkityksen antopäivämäärät on kirjattava? Esim. Lehmä saa lääkekuurin 3.12 alkaen ja kesto on 5 päivää. Kuuri siis loppuu 7.12. Pitääkö ylös merkata tuolta väliltä jokainen päivämäärä vai riittääkö tuo hoidon alku pv ja kuinka monta päivää on kesto?

- Kirjanpitoon ei tarvitse merkitä jokaista hoitopäivämäärää erikseen. Riittää, kun kirjaa alku- ja loppupäivämäärän tyyliin 3.-7.12. Yksi lääkekuuri merkitään myös Nasevassa pidettävään kirjanpitoon yhtenä hoitona. Hoidosta on merkittävä aloittaja (eläinlääkäri tai omistaja). Muiden hoitokertojen antajaa ei tarvitse merkitä.